

El feminisme és més que un moviment social

El feminisme té mala premsa», concloïa un estudiant durant el curs passat, en abordar-se el tema dels moviments de dones a l'Amèrica Llatina. Els comentaris i preguntes finalment s'havien centrat en el moviment feminista, com ve succeint cada curs des de fa més de deu anys, perquè el feminisme es coneix poc i malament, perquè inquieta, es discuteix, arravata i polaritza posicions.

Quan Papers em va convidar a escriure sobre feminisme com a moviment social, vaig agrair l'ocasió per a poder exposar, bé que molt breument, algunes definicions que poden servir per al debat i que poden contribuir a aclarir, d'alguna manera, el tema (1).

Històricament el feminisme va començar a sorgir com a moviment social en el segle XIX, estenent-se per Europa, Austràlia i les dues Amèriques. Actualment es pot dir que la seva presència és mundial amb expressions geogràfiques i temporals específiques. Els seus inicis es relacionaren amb la modernització i la seva primera etapa, coneguda com sufragisme, entorn de la defensa dels drets de les dones pel que fa a ciutadanes i fou liderat per les primeres dones lletrades (mestres, literates, administratives) que organitzades en grups actuaren públicament. A la dècada dels setanta una nova onada feminista radicalitza les anàlisis sobre la subordinació de les dones, demostrant com aquesta no havia estat resolta pel seu reconeixement com a ciutadanes. Aquesta segona onada del moviment feminista expressà noves reivindicacions sintetitzades en els drets reproductius i sexuals, la denúncia de violències específiques contra les dones i la seva exclusió dels centres de poder on es prenen les decisions claus.

Des dels vuitanta el feminisme ja no és un crit al carrer i com a moviment social arriba a un punt d'inflexió, procés que va aparellat a la seva penetració a la ONU i en els estats membres que es reflecteix a través de polítiques públiques que inicien la millora de la situació de les dones (especialment en salut, treball i educació). La seva expressió és ara a través de l'associacionisme, però el seu pensament crític es revela ja com a creador de coneixement iniciant la seva filtració a la ciència i a l'acadèmia, de manera encara irregular i enfrontant resistències.

Als noranta, el feminisme, esdevingut ja en un fet històric que ha aconseguit que les dones esdevinguin agents de canvi social i polític, és un fenomen més complex que fa dos segles, quan va

començar el seu procés. Actualment és un pensament al qual la postmodernitat no ha posat en crisi i alguns plantejaments tindran encara molta més vigència en el segle XXI, com per exemple, pel que fa a la igualtat en la diferència sexual, que desmascara la idea que la diferència implica desigualtat, acabant amb la identificació secular de la dona amb la naturalesa i no amb la raó, de la mateixa manera està obligant a la ciència política a repensar la democràcia davant l'evidència de l'exclusió de les dones del repartiment de poder. Els conceptes creats pel pensament feminista com patriarcat i gènere, són eines d'anàlisi imprescindibles per a abordar la subordinació de les dones des d'una perspectiva global. Aquests conceptes

Als noranta, el feminisme ha aconseguit que les dones esdevinguin agents de canvi social i polític

juntament amb d'altres més específics com androcentrisme, sexisme, etc., estan formant un corpus teòric cada cop més consistent que explica per exemple, com es va «naturalitzar» la desigualtat entre ambdós sexes, o la persistència de l'apel·lació a les dones des dels estats i les esglésies a través d'una ideologia maternalista, que la inclou en la política com a reproductora i no com a subjecte integral.

El feminisme tant en la seva expressió com a moviment social, com en la seva dimensió de pensament es situa històricament a l'esquerra pel seu compromís en les lluites contra les desigualtats socials, les injustícies i les diverses expressions de violència. Ha desenvolupat la democràcia participativa, estant a favor de la solidaritat internacional i la cooperació, de la pau, de la llibertat i de la lliure decisió com a dret dels humans i de les humanes. A aquestes alçades no es sostenen argumentacions que l'han situat interessadament en posicions conservadores, perquè el seu projecte polític està essent de transformació social del qual ja hi ha resultats.

Lola G. Luna

Professora Titular d'Història d'Amèrica
Universitat de Barcelona

Notes

(1) Parlo a partir de l'experiència acumulada des de la participació política en el moviment feminista des dels setanta i de la reflexió realitzada com a investigadora dels moviments socials.